

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

VII. Nostra de quantitate numeri sententia, & aliarum argumenta,
quatenus nobis aduersantur, soluta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

est, quidnam illud sit, quod unum ex multis facit. Quasi diceret, id intelligibile prorsus esse, adeoque numerum esse ens per accidens; veluti congeriem, cumulumve: hæc enim videtur esse vis, hic totius distinctionis sensus.

- 44 At ex aduerso numerum esse veram quantitatis speciem, tuentur Caietanus cap. de quant. in commentario Sotus ibidem q. 1. Ioan. à S. Thom. q. 16. Log. art. 2. concl. 1. Iauel. 8. metaph. q. 9. Soncin. 10. metaph. q. 7. Capreolus in 1. dist. 24. q. 1. & communiter alij Thomistæ. Item Auicenna lib. 3. metaph. c. 4. Henricus 1. part. art. 29. q. 7. Argent. in 1. dist. 4. q. 1. Rursus ex nostris Rubius in cap. de quant. & Vallius, ac Toletus ibidem.

- 45 Huius opinionis duo sunt fundamenta, quæ veri similitudinem habent aliquam. Primum est; numero conuenire definitionem huius initio capitis propositam; videlicet fortiri partes entitatiuè extensas, & quarum aliæ sint, possintve esse extra alias per veram distinctionem. Quod si qua alia est quantitatis definitio, ea, si vera sit, non poterit numero non conuenire. Secundum est; proprietates quantitatis in numerum cadere, præsertim verò esse æqualem, aut inæqualem, finitum, aut infinitum, ac denique esse mensuram, æqualitatem, & inæqualitatem ei competere: binarius enim hominum numerus, & Angelorum sunt æquales, nec se inuicem excedunt: contra verò alterutrius speciei numerus ternarius inæqualis est binario, eumque exuperat. Finitas, & infinitudo: nam numerus denarius, v. g. dicitur finitus, quippe prima, & vltima vnitate clausus: multitudo verò infinita, numerus infinitus appellari potest, debetque; eaque loquendi formula vltus est Ecclesiastes cap. 1. *Stultorum infinitus est numerus*, & cap. 4. *Infinitus numerus est populi omnium, qui fuerunt ante eum*. Tandem ratio mensuræ: numerando siquidem metimur, quantus sit exercitus, quantus concio, &c.

CAPVT VII.

Nostra de quantitate numeri sententia & aliarum argumenta, quatenus nobis aduersantur, soluta.

- 46 **A**rbitor tamen, prædicamentum quantitatis, iuxta dicta tract. superiori, distinguendum esse in physicum, & metaphysicum; atque in hoc, non verò in illo numerum oportere constitui. Rationes autem prioris sententiæ ad initium capitis præcedentis memoratæ, vt ab eis ordiatur, aut nostram probant, aut profecto nihil. Ad primam earum dicendum est; indiuisiōnem, seu negationem diuisionis vnitate quauis, vnitatumque numero inuolutam esse negationem negationis, siue positionem simpliciter, & reuera, quantumuis nomen negationis vsurpet, eaque veluti persona se dissimulet; non aliter, atque carentia tenebrarum est verus fulgor, ac positiva lucis entitas. Quocirca defectu entitatis, aut positionis, haud est quod numerus excludatur à prædicamento quantitatis, etiam physice sumpto, ne dum metaphysice: vnde ratio illa tantum abest, vt nostram oppugnet sententiam distinctione vtentem, vt ne aduersus eam, quæ in nullo cedit quicquam habeat ponderis.

- 47 Deinde, fac ad prædicamentum quantitatis, aliudve quoduis expolci, vt non sit negatio, etiam virtualiter distincta ab entitate positiva; sanè hæc conditio ad prædicamenta physice excepta requiritur vt summum, secus verò ad illa secundum eorum metaphysicam, & à multis legibus magis liberam, & absolutam confide-

rationem. Quare licet negatio diuisionis sit virtualiter distincta ab entitate, quam denominat indiuisam, vt ostendi in loco; hoc profecto tantum conuincet numerum eiusmodi indiuisiōne replicata constitutum non habere locum in prædicamento quantitatis physico, secus verò in illo quatenus sumitur metaphysice.

Sed inquires: quantitas discreta importat veram separationem, seu discretionem partium, adeoque veram vnionis inter illas carentiam: Quod si fuerint vnitate inuicem reddent porius quantitatem continuam, quam discretam: atqui negatio vnionis est vera negatio, eaque quæ sit positionis, compositionisve, non vero alterius negationis: quantitas ergo discreta veram, ac realem, & non virtuales duntaxat negationem inuoluit: vnde non poterit vllatenus esse in prædicamento siue genere quantitatis.

49 Respondeo in primis; quantitatem discretam principaliter, & in recto complexi entitates positivas, earumque multitudinem, nec, nisi minus principaliter, & ex adiacenti earum discretionem, seu separationem negatiuam: quod enim ad præsens attinet, principaliter est in ea, quod sit quantitas, quam quod discreta, cum hoc ei cum pluribus extra hoc prædicamentum sit commune: quocirca magis esse, vt munere entitatum, quas inuoluit, sit in genere quantitatis, quam, vt titulo negationum ab eo excludatur. Alia est ratio hircocerui, tenebrarum, & similium, quæ à prædicamento solent excludi. Vel enim nihil posituum in se cohibent, ne dum principaliter, quod de tenebris probabiliter arbitror: vel certe ex principali nullam important positionem: figmenta namque, tamen ea noster intellectus architectetur ex terminis positivis, v. g. superius illud ex hircoceruo, & ceruo; at quod in eis potissime spectatur, quatenus sunt talia est quod sint impossibilia, & conficta tantum: quin etiam ipsa extrema realia in eis inuoluta haud sunt possibilia esse eo pacto, quo concipiuntur ab intellectu, proinde eorum realitas ad prædicamentum possessionem nihil potest conferre iuris.

50 Respondeo secundo, diuisionem quantitatis in continuam, & discretam, neutquam esse essentialem, & quidditatiuam, sed subiecti in accidentia: essentia namque quantitatis est, habere partes entitatiuè extensas, id est alias extra alias per veram distinctionem in actu primo saltem: accidit autem illis prout sunt eiusmodi, quod sint vnitate, & continuata; quodve tali vnione, & continuatione careant, sintque potius separatæ. Quamobrem nihil refert, quantitatem discretam inuoluere veram negationem, eo nomine, vt excludatur à prædicamento, quo de loquimur: eam enim inuoluit, non secundum eius essentialem rationem, sicut oporteret ad prædictum finem, sed secundum accidentalem, & secundariam, quæ non est æstimanda, vbi agitur de iure ad prædicamentum aliquod. Respondeo tertio cum Patre Hurtado disp. & sect. citatis §. 47. quantitatem discretam, siue numerum non inuoluere necessarîo negationem vnionis, sed ab ea præcisam esse ratione nostra, illamque non deposcere; in quo non parum dissidet à quantitate continua, de cuius conceptu formali est vnio, & continuatio partium, sic, vt eam tanquam suo sibi iure debitam postulet. Ratio autem huius est, quoniam ipsius quantitatis continuæ partes, si non proportionales, at certe determinatæ possunt in numerum cogi & consequenter quantitatis discretæ rationem subire: haud ergo est opus huic quantitatis speciei carentia vnionis partium ex quibus coaliuit aliquando, sed satis habet earum vnionem si neutquam petat, sed potius ab illa præscindat. Quæ cum ita sint, non est quapropter quantitas discreta ex meritis alicuius

veræ

veræ negationis ab isto relinquitur prædicamento.

51 Ad secundam rationem dicendum est, solum ens rationis fictitium, & chimaicum relegari à prædicamento; secus vero id, quod in extrinseca quadam denominatione ab intellectu actu nihil fingente fitum est, illud enim prius, non hoc posterius est reallitatis, & entitatis expers, adeoque non prædicamentale iuxta prædicamenti regulas toties inculcatas. Numerus autem est ens rationis, non fictitium, sed sine fictione vlla fabricatum, & extrinsecè constitutum ab eo, qui numerat. Deinde prædicamentum physicum ad summum flagitare potest, vt quod est in eo sit ens reale, & non rationis, siue fingentis, siue sine fictione operantis: Ea verò conditio neutiquam est requisita ad prædicamenti vllius metaphysicè sumpti possessionem: Quidni ergo numerus, quantumlibet ens rationis, & opus intellectus numerantis sit, in prædicamento quantitatis secundum aliquam eius usurpationem? Quod ex eo confirmari potest: nam vti cognitio spectat ad genus, aut actionis, aut qualitatis, ita etiam cognitum ritu cæterorum accidentium, quæ cum in abstracto, tum etiam in concreto feriem prædicamentalem ingrediuntur quodammodo: cognitum autem est ens rationis, sin minus priori illo sensu, ac certè posteriori.

52 Denique responderi potest, numerum duplicem esse: alius est primo intentionalis, vt cum in rebus siue entibus ipsis inuenitur sufficiens causa quapropter dicatur primum, secundum, tertium, &c. sic elementorum ordo, seu loci, seu dignitatis, seu vtriusque circumscripta quauis consideratione intellectus, vt ignis dicatur primum elementum, aer secundum, aqua tertium, & tellus vltimum. Quo respexit Marfilus 1. astro.

*Ignis in æthereas voluer se sustulit auras,
Summaque complexus stellantis culmina cœli
Flammarum vallo natura mœnia fecit;
Proximus in tenues descendit spiritus auras,
Æræque extendit mediū per inania mundi.
Ignem flatus alit, vicinis subditus astris.
Tertia fors vidas strauit, flatusque natantes,
Æquora perfudit toto nascentia ponto,
Vt loquor exhalet tenues, atque euomat nubes,
Æræque ex ipso ducentem semina pascit
Vltima subsedit glomerato pondere tellus*

53 Alius est secundo intentionalis, vt cum sine respectu ad rerum intrinsecam naturam, aut ordinem mens denominat ex arbitrio hanc vnitatem præ alia primam, & alteram secundam, & sic reliquas. Quamquam ergo numerus priori modo sumptum minimè pertinere ad prædicamentum quantitatis, aliudve vllum probet ratio aduersariorum; at id, qui probare potest de numero prout accipitur posteriori modo? Non me præterit alia numeri diuisio, eaque bimenbris, tradita, à Paulo Soncinato 10. metaph. quæstione 9. sentit enim ibi, numerum, alium esse abstractum, vt cum quis dicit, vnum, duo, tria, qualia tamen ita recentè, haud distinguens, sed potiùs à quibusvis entibus in particulari abstrahens: alium verò esse concretum, vt cum quis quatuor esse corpora simplicia, aut vndecim cœlestia asserit, aliæ entia in singulari concernit, atque, in numerum redigit: priorem autem indicat esse opus rationis, secus vero posteriorem. Cæterum hæc doctrina meo iudicio est inuentisimilis: namque, vt visum paulo supra, etiam si numerus sit concretus rebus ipsis in individuo, siue atomo, vt aiunt, nihilominus, modo est opus rationis, quippe qui vt abstrahere à rebus singularibus, ita ad eas potest, solletque descendere, modò verò rationem anteu-

R.P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

tit, vt per se palam est, & nemini non in confesso.

Tertiæ rationi, vt fiat satis, animaduertendum est breuiter, numerum bifariam sumi posse: primo, vt perinde sit, atque collectio ordinata plurium quantitatum singularium, aut certè plurium vnitarum, siue vnionum, quæ inter partes eiusmodi quantitatum intercedunt. Ita Aristoteles 3. physic. cap. 6. & 7. Numerum, inquit, fieri diuisione quantitatis continue; & secundo de anima capite 6. Numerum, scribens, esse sensibile commune: secundo prout est multitudo digesta quarumvis aliarum entitatum, vel vnitarum: qua autem ratione in præfenti diuiditur numerus bifariam, ita, & vnitas, quæ cum multiplicata constituit. Quantitatis distinctiæ prior consideratio propriissima est, indeque inchoata, quod primi philosophi rerum sensibilibus, quas solas nouerant, collectioni nomina indiderint: posterior verò est propria, tamen non adeo, inualuitque prouecta iam, atque adulta philosophia, quando nimirum ingenia sapientum ire ceperunt, ac discurre per res non sensibus modo obuias, sed etiam eis inuias, & vtriusque numerum, aliasque affectiones explorare.

54 Iuxta priorem ergo sumpta quantitas discreta distinguitur, secundum non paucos etiam aduersariorum, à substantia rei quantæ: cum enim de eorum sententia quauis quantitas continua sit ea distinctione prædita, necessum est, vt omnium collectio, adeoque numerus, quo de loquimur, eam distinctionem subeat: hoc igitur ex titulo non est, quapropter à conceptu veræ quantitatis, eiusque genere abiiciatur: quin etiam numerus priori illo modo sumptus ab ipsis etiam quantitibus continuis, quales ex cumque sint, & siue cum substantia identificata, siue ei realiter superaddita necessario distinguitur; si nimirum perinde sit, atque collectio vnionum continuarum, quas quidem ab extremis distingui suis, instar aliorum modorum, in physica demonstratum est.

56 Iuxta posteriorem considerationem, quantitas directa neutiquam est realiter distincta à rebus quantis, earumve substantia: id tamen non obest, quominus veræ quantitatis rationem induat, eiusque in genere sit: namque tractatu primo, cap. 3. & 4. visum est, prædicamenta haud oportere distingui realiter, potiùsque aliquid verè, & propriè esse posse in duobus: quidni ergo quantitas discreta quantumlibet indistincta à substantia rerum, quæ sub numerum cadunt, adeoque in substantiæ prædicamento sita, quidni inquam, sit etiam in eo, quod illud proximè consequitur, eiusque vera species? Quo etiam pacto probabilius est, vt ostensum supra cap. 3. & 4. quantitatem continuam, quamquam sit vera quantitas, & non adumbrata; tantum esse tamen in prædicamento substantiæ, & non distingui realiter à materia prima, quam quantam efficit.

57 Quarta ratio difficultatem attingit vtriusque factionis authoribus communem: etenim inter eos, qui defendunt, numerum non esse ens per se, nec veram quantitatis speciem, nihilominus cum haud reperiri in rebus spiritualibus tuentur Suarez, & Fonseca, alique plures: Qui verò numerum in prædicamento quantitatis reponunt à fortiori, vt aiunt, cum à rebus spiritualibus, ac sensibili quantitate minimè præditis relegant, vt Caiet. Iauell. Soncin. Capreolus Henricus, Rub. &c. Ex aduerso numerum habere locum in rebus spiritualibus, eisque propriè conuenire docent communiter nominales doctores supra citati pro sententia numerum inter veras quantitatis species minimè collocante: Item

ex his, qui Contrariam sequuntur non pauci: nec ignobiles; quamvis, ut per se palam est, minori iure, quam priores.

58. Aliquid tamen arbitror deferendum primæ sententiæ, & non nihil secundæ. Quantitas numerica ac discreta, iuxta ea, quæ paulo supra differuimus, alia est propriissime, & à rebus incorporeis abigenda, utpote, quæ multiplicis quantitatis continuæ sunt expertes, alia est propria, & in rebus corpore vacantibus admittenda, quippe quæ numerum, plurimumque entium multitudinem ordinatam efficiunt. Ita dicitur cap. 19. Genes. *Veneruntque duo Angeli sodomam vespere*: & Apocalypsis capit. 7. *Post hac vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terre*. His positis, ad quartam illam rationem contrariam, cuius ergo hæc sunt præmissa, Respondeo distincta, ut paulo supra, maiori, & negata minori quamvis enim quantitas molis, & tumoris, quæ nimirum res aliqua habet partes in ordine ad locum, & extensas versus longum, latum, & profundum, inuicemque penetrari nescias, non reperiatur in rebus spiritualibus: Cæterum quantitas absolute dicta, ac latius fusa non est cur ab eis excludatur, curve corpora sola sequatur: Quocirca probare nequeo, quod pronunciat P. Suarez, disput. 41. metaphysicæ sect. 2. num. 5. ubi post hæc verba, *Siquis mordicus contendat nomine quantitatis discreta tantum significari quamcumque rerum multitudinem, facile defendet quantitatem discretam in Angelis reperiri*; statim subiungit. *Qui verò sic loquuntur, in primis abutuntur voce quantitatis: cum hæc vox absolute dicta in usu omnium philosophorum molem corpoream significet. Ideoque nullus philosophus absolute concedere esse quantitatem in Angelis*. Sed tamen eius pace veram quantitatem in Angelis admittunt omnes, qui numerum in eis proprie inueniri eumque aliunde esse veram quantitatem existimant: eorum autem Catalogus haud ita supra adhibitus est, maiorque posset adhiberi, si fas esset per locum.

59. Quinta ratio, ut dissoluatur toties inculcata diuisionis prædicamenti in physicum, & metaphysicum, reoli, debet: eaque supposita dicendum est, ut quidpiam sit in prædicamento secundum eius priorem intellectum, requiri fortasse, ut sit ens reale simpliciter, & absolute, hoc enim est, quod dissecatur in decem illas classes, siue series rerum physicæ, ac præse sumptas: cæterum, ut aliquid sit in genere aliquo supremo, siue prædicamento secundum eius posteriorem sensum, illumque magis amplum satis superque est, ut sit ens reale, prout hoc abstrahitur ab ente simpliciter, & vno, atque ab ente multiplici, ac secundum quid tali, magisque entibus, quam ente: siquidem ens reale ab utroque abstrahi, tam non repugnat, quam, ut abstrahatur ab ente reali, & fictio: hanc autem abstractionem defendemus infra lib. 5. tract. 1. cap. 8. & 9. Porro ens, ut ita abstractum est, quod dissecatur in decem prædicamenta metaphysicè usurpata: quocirca nihil vetat, aliquid in eis secundum eiusmodi usurpationem esse tametsi si sit reuera plura entia, & non vnum proprie, ac per se, atque adeo licet non sit ens reale simpliciter, & absolute, ut dici consuevit.

60. Ad postremam eiusdem sententiæ rationem dicendum est, numerum esse quidem ens per accidens, at non per se, nihilominus tamen esse veram quantitatis speciem. Tum quia fortassis perfectitas tantum requiritur ad prædicamentum substantiæ: quorsum enim requiri possit, debeatque ad prædicamenta nouem accidentium, quæ in eis constituuntur, esse entia per se, & non per accidens? aut quorsum ge-

neribus accidentium obstat accidens, aut perfectitas proficiat? Quod si ita habet, conditiones comprehendere verisimili illis. *Vox vna, & simplex, &c.* pro prædicamentis omnibus sunt tradita, non tamen pro singulis. Tum etiam, quia, licet ad prædicamentum, non substantiæ modò, sed quantitatis etiam, & quoduis alterum? requiratur esse ens per se, id tamen intelligendum est secundum physicam earum acceptionem, non verò metaphysicam. Quidni ergo numerus, quantumvis ens per accidens, esse possit in prædicamento quantitatis, aut absolute, aut certe posteriori illo, & magis amplo eius intellectu.

Verumenim vero authores illi qui magis rigide, ac seuerè deffendunt, numerum esse in prædicamento quantitatis, eiusque veram speciem respondent argumento superiori, eum esse ens per se, haud tamen eadem omnes de causâ, haud eodem colore. Primo namque quidam aiunt, partes numeri habere vnitatem, siue vnionem ordinis, camque satis esse, ut sit ens per se. Contra tamen, quia etiam acutus lapidum ita est institutus, ut eius partes habeant vnitatem propinquitatis & aggregationis, quæ tamen non sufficit, ut sit ens per se, nec vetat quominus sit ens per accidens; similiter ergo &c. Contra Secundo, quoniam exercitus. v. g. est ens per accidens, & tamen vnitatem illam ordinis haud respuit, quandoquidem in eo est Imperator, Duces, vexilliferi, gregarij, &c. Horumque respectu eiusdem finis consensio, ac veluti concatenatio. Contra tertio, quoniam vnio illa ordinis, aut est vera, ac propria, aut non? si primum: ergo, si reducatur in numerum entia aliqua existentia, & alia non existentia, eo ipso erunt inuicem strikte vnita: si entia loco dissita, aliaque hic, & alia Romæ posita, similiter: si contraria, & mutuo pugnancia, qualia sunt calor ut octo, & frigus eius destructiuum, nihilo fecius: consequens autem adeo est falsum, ut nulla egeat impugnatione. Si secundum, qui fieri potest, ut vnum proprie, & per se constituat magis, quam, quod non est albedo, album?

Secundo alij respondent, vnionem intentionalem ac solius rationis numerantis inter vnitates in numerum coactas sufficere, ut ille sit ens per se: quod explicari potest exemplo generis, aut speciei: nam homo, verbi, gratia, prout abstractus à Petro, & Paulo, ac cæteris indiuiduis, est ens per se, ut nemo non admittit: at ita comprehendit plures homines inter se nequaquam vnitos reipsa solumque per intellectum in quandam rationem specificam hominis coalitos: similis ergo vnitas satis erit, ut numerus sit ens per se.

Contra tamen, quia vnio intellectualis est improprie, & secundum quid vnio, nisi vero audeas asserere, Deum, & creaturam omnem verè vniri propterea quod illum, & hanc possit intellectus in vnâ rationem entis confundere, & quæ tanto distant intervallo, imperfectionis suæ munere inuicem componere, taceo alia, quæ exinde inferri possent incommoda: quod enim insinuatum est apertum, euidentiusque. Exemplum autem hominis non vrget: potest enim bifariam homo considerari: primò, ut totum potentiale, quatenus Virtute complectitur omnia sua inferiora: atque ita ens est per accidens: secundo tanquam totum actuale, & prout animal, & rationale cohibet, atque ex utroque conflatur: & sic est ens per se, cum prædictæ formalitates veram habeant vnitatem, imò omnium maximam, videlicet realem, & ab intellectu minimè pendulam. Quæ ergo hominis, alteriusve speciei, aut etiam generis, ad numerum

numerum paritas esse potest? quæ utrinque vicinitas?

- 64 Respondent tertio alij apud Auerlam q. 18. log. sect. 2. *alij itaque ingenue*, sine vera aliqua vnione partium suarum nihilominus numerum esse posse ens per se, ac propriè vnum. Id tamen ecquid est, quam effectum formalem sine forma tribui posse, haud fecus, ac si quis fingeret Cygnum sine candore esse album, coruum sine nigredine nigrum, corpus sine anima animatum; quæ & similia portenta quis non irrideat?

Quartò non pauci Thomistarum dant, numerum minime futurum ens per se, si consisteret in vnitatibus ipsis, earumque aggregatione quadam: cæterum in eis neuiquam consistere, sed esse tertiam quandam entitatem accidentariam ex eis resultantem, & in omnibus illis, ex æquo receptam: eiusmodi ergo accidens esse posse, & debere ens propriè, ac per se vnum: est enim prorsus indiuisibile, & idem in se: nulla autem vnitas indiuisibilitate omnimoda, siue identitate reali maior excogitari potest.

- 65 Verum in primis ex rebus inuicem non vnitis emergere nequit tertia entitas: alioqui ex corpore, & anima, vtriusque dissoluta vnione, ac vi mortis destructa resultare posset tertia illa entitas, siue totalitas quæ nuncupatur homo: atqui inter partes numeri, siue vnitates nulla intercedit vera vnio, vt superius probatum est, vtque sponte sua euident. Rursus ex albedine, v. g. & pariete vnitis inuicem haud tamen resultat tertia illa entitas ab vtriusque collectione distincta; albumque nihil aliud esse potest, quam forma illa, & subiectum: quod, tum de hoc, tum de quouis alio concreto accidentali firmiter tenendum esse demonstratum est in physica: à fortiori ergo, vt aiunt, ex vnitatibus nullo modo vnitis, sed potius separatis vicissim nulla poterit entitas tertia existere.

- 66 Præterea tertio: accidens illud quo pacto recipi vallet simul in tot subiectis, ac tempore, & loco tam distitis? An myrias hominum id est numerus decem millium, in omnibus, & singulis suscipi poterit? An eorum similiter millio, siue numerus mille millium? An alij maiores per quos esset ire prolixum, quibusque eorum amplitudo nomina denegat? Quamuis autem aduersarios hæc omnia sine scrupulo, aut religione videam admissuros, nihil tamen eis video magis absurdum, aut incredibile. Et quidem aliàs sequeretur, eandem prorsus albedinem (par autem est ratio cuiusvis alterius accidentis) receptum iri in omnibus subiectis albis, adeoque plures non reperiri, sed vnā tantum. Quo enim argumento poterunt hoc impugnare, qui numerum vnus millionis v. g. aliamve longe maiorem in infinitis propè subiectis indiuisibiliter recipi propugnant?

- 67 Quod si propterea quis recurrat ad determinationem causæ primæ, eiusque esse censet, constitutur, vbi recipiatur numerus, & in qua vnitate præ aliis, adeoque necessum non esse, vt in multis subiectis recipiatur, ne dum innumeris: haud secus atque, quinam calor in indiuiduo producat ab igne præ aliis infinitis, quos posset efficere, à causæ primæ pender arbitrio; facile poterit is impugnari, talem in modum. Nam, præterquam quod illa disputandi ratio maxime abhorreat à doctrina Thomistarum, quibuscum potissimè lis est; inde certè confici posset, numerum à Deo conseruari posse per miraculum absque vllis vnitatibus, & has absque vllō numero; tam enim est in eius potestate suspendere actiones causarum secundarum, easve sine illarum concursu sola sua omnipotentia exerce-

re; calorem v. g. sine igne producere, & ignem similiter sine calore, quam determinare, quinam effectus in indiuiduo proficiantur à causis secundis: tam igitur erit in eius manu numerum sine vnitatibus, aut has sine illo adstruere, quam ei liberum est numeri subiectum assignare, & vbinam in indiuiduo recipiatur prorsus definire. Consequens autem adeo est manifeste falsum, vt à nemine possit admitti.

Deinde quartò: omnia entia vniuersi numerum aliquem conficiunt nobis ignotum, Deo tamen, & fortassis etiam Angelorum quibusdam probè cognitum, exploratumque: Quæro ergo, an præter eum numerum sit alius in rebus, vel non? si secundum: ergo non erunt in vniuerso quatuor elementa, non septem sydera errantia, non octo cæli stellati, non tria cuiusvis entis naturalis principia, non quatuor causarum genera: quin etiam falsa erunt, aut certè improprie dicta, quæ habentur in sacris literis de duodecim Apostolis, de numero itidem duodenario tribuum Israel, de quatuor Euangelistis, de tribus virtutibus theologicis, &c. Si primum: ergo numerus non est vnum per se: alias haud possent ex iisdem & vnitatibus numerorum variae species resultare, quemadmodum ex eadem materia, & forma haud nisi vnus homo v. g. potest componi, haud equus, haud leo, haud aliud animal; quoniam videlicet hæc species sunt entia per se. Equidem lac v. g. cum candore facit album, cum dulcedine dulce, cum frigiditate frigidum, cum humiditate humidum & cum cognitione cognitum, quia nimirum hæc denominationes sunt entia non per se, sed per accidens: Contra verò ex materia aliqua non potest simul resultare, nisi idem compositum substantiale, nec fieri potest, vt eodem temporis articulo corpus idem hominem, verbi gratia, & equum constituat, propter id, quod vterque est ens per se: quando ergo vnitas prima cum secunda numerum dualem facit, & cum sequenti ternarium, & cum alia vltiori quaternarium; numerum omnem esse vnum per accidens, & neuiquam per se oportet. Adice, sicut accidens in infinitis prope subiectis semel suscipi est incommodum, ac non mediocre, vt supra visum, ita similiter, & vnitatem aliquam esse subiectum infinitorum accidentium; eiusmodi autem erit quæuis vnitas, illud secundum si admittatur: quæuis enim cum alia constituit innumeros pene numeros duales, & cum quacumque dualitate, aut cuiuscumodi vnitatibus, vnde ea resultat, haud pauciores ternario, & cum his totidem, vel plures quaternarios: nulla igitur vnitas non erit subiecta infinitis propemodum accidentibus, vbi semel numerus sit accidens, ac tertia entitas, vt configunt hi, quibuscum disceptamus.

Quinto tandem alij aduersariorum respondent, partes numeri proprie vniri; vltimam enim vnitatem esse veram formam numeri; eam ergo esse vnitam reliquis vnitatibus, quas præsupponit, & has inuicem ea mediante, cum nulla forma non fortitur cum subiecto suo vnionem. Sed fieri non posse, vt partium numeri sit aliqua vera vnio, aut compositio, abunde constat ex dictis supra. Deinde ratio eius commentitiæ vnionis in præsens adducta refellitur, & quod postrema vnitas non sit vera cæterarum forma, suadet, meoque iudicio manifeste: siquidem vltima vnitas, haud est reliquarum forma, quia vnitas præcisè, alias omnis alia rationem formæ obtineret ex æquo: non etiam, quia vltima. Vel enim est vltima, quia numerans eam postremo loco recensuit, cum tamen posset primo: atque ita in arbitrio voluntatis nostræ situm erit efficere, vt vna

vnitas præ alia rationem formæ induet, ac physice vnatur cæteris anterioribus, aut secus, quo nihil magis absurdum: quin etiam eademmet vnitas ita erit forma cæterarum, & simul non erit, prout aduersis hominibus mutato recensetur ordine. Vel propterea est vltima, ob ordinem rebus ipsis intrinsicum, & ab intellectu minime dependentem, eumque qui sit temporis, loci, situlæ, dignitatis, aut naturæ: atque hoc etiam vanum: namque saltem diuinitus fieri potest, vt vnitates, quæ rediguntur in numerum, sint simul tempore, & loco, eodem situ præditæ, eiusdemque dignitatis, simulque naturæ & quævis independentes, & non causata ab alia: tum ergo, quod altera præ alia sit vltima, erit denominatio extrinseca, & arbitraria, adeoque insufficiens, vt vna vnitas præ alia sit cæteris immediatè vnita: earumque vera forma. Siquando autem Aristoteles, & B. Thomas insinuant vltimam vnitatem esse formam numeri: id, non de forma strictè sumpta intelligendum, sed de eius quadam metaphora, ac similitudine: quoniam sicuti forma materiam complet, supponit, compositionemque, quod constituit à cæteris efficit differre, sic vltima vnitas, verbi gratia, in triade, tertia duas primas complet, supponit, & numerum ternarium ex eius additione resultantem facit à duali differre, cum quo alioqui conueniret necnon etiam à quouis alio numero qua vltima est, & alias vnitates superuenientes excludit.

70

Qui numerum esse ens per se, ac proprie vnum existimant, ita arguunt primò: numerus est obiectum alicuius scientiæ, seu facultatis: numerus sonorus, verbi gratia, musices, numerus, quo alterno pede terra quati solet, saltatricis; numerus abstractus ab his, & aliis differentiis arithmeticæ: quin etiam Geometria, & astronomia sunt quodammodo circa numeros: mens enim vt ait August. lib. 2. de ordine cap. 15. *Profecta in oculorum opes, & terram cælumque collustrans sensit nihil aliud, quam pulchritudinem sibi placere, & in pulchritudine figuras, & in figuris dimensiones, & in dimensionibus numeros: quasiuit que ipsa secum, vtrum ibi talis linea, talisque rotunditas, vel qualibet alia forma & figura esset qualem intelligentia contineret. Longe deterioiorem inuenit, & nulla ex parte quod viderent oculi cum eo, quod mens cernebat comparandum. Hæc quoque distincta in disciplinam redegit, appellauitque Geometriam. Motus eam cæli multum mouebat, & ad se diligenter considerandum inuitabat. Etiam ibi per constantissimas temporum vices, per astrorum ratos definitosque cursus, per interuallorum spatia moderata intellexit, nihil aliud, quam illam dimensionem, numerosque dominari. Quæ similiter desumendo, ac discernendo in ordinem nectens astrologiam genuit magnum religiosæ argumentum, tormentumque curiosis* Hactenus ille. At nulla scientia aut facultas esse potest de ente per accidens, vt perspicue docet Aristoteles lib. 6. metaphysicæ text. 4. *cum itaque ens multipliciter dicatur; primum ideo, quod secundum accidens est, dicendum, quod nulla circa illud speculatio est, &c.* ac statim, *signum autem, quod nulli scientiæ cura est illud, neque actiua neque factiua, neque speculatiua: neque enim qui facit domum facit simul quæ accidunt, &c.* reliquum igitur est, vt numerus non sit ens per accidens, sed per se potius. Arguunt secundo: numerus habet destinatas, ac reales proprietates, vt esse parem, vel impari, maiorem, vel minorem, &c. ergo determinatam, ac per se vnā fortitur essentiam: proinde erit ens per se ac proprie vnum, quando ens quidem est concretum essentiæ, & hac abstractum illius.

Leue tamen est vtrumque argumentum, vt fidem faciat rei tam supra fidem: Ad primum dices, numerum, etsi sit ens reale per accidens, aut quod eodem redit, ens rationis non fingentis, sed recensentis, esse posse obiectum, aut vnus scientiæ realis, quo pacto res publica, vt ens per accidens, & non per se, tamen est obiectum Politicæ, & exercitus, militaris, aut certè vnus scientiæ rationalis, veluti voces inuicem distinctæ, ac non vnitæ per se, & quatenus significatiuæ ex instituto & quodammodo rationis entia, nihilominus sunt obiecta grammaticæ, Rhetoricæ, Poësis, & Dialecticæ: Aristoteles autem hoc tantum vult, vni alicui facultati haud posse obici ens per accidens, prout hoc distinguitur contrà ens per se ordinatum, siue prout ordinem aliquem per se excludit: secus verò, si sumatur quatenus distinctum contrà ens per se vnum, siue quatenus veram vnitatem, & compositionem reicit: Numerus autem est ens per se ordinatum, aut ex parte rei, aut certe per intellectum: quid ni ergo vnus scientiæ materiæ esse sustineat? Ad secundum dices proprietates omnes à numero profluente, esse, non incomplexas, sed complexas: quo circa tantum abesse vt probent eum, esse ens propriè, ac per se vnum, vt potius eius multipliciter per accidens suadeant, atque persuadeant.

71

Hactenus argumenta sententiæ ad initium superioris capituli propositæ, quatenus nobis aduersantur: Quæ autem facta sunt pro posteriori negotium non facessunt: nihil enim probant, nisi numerum verè esse in predicamento quantitatis: quod autem in eo non metaphysico, modo, sed etiam physice, ac magis presse sumpto, nequaquam: at à nobis exclusus est à genere quantitatis, non secundum omnem eius rationem, sed dumtaxat penes physicam, ac magis arctam.

72

CAPVT VIII.

De quantitate orationis.

Supereff modo oratio, quam esse veram quantitatis speciem, eamque peculiarem, & à cæteris quodammodo distinctam tuentur Beatus Thomas in 4. distinct. one 3. q. vnica art. 2. ad quintum, & opusc. 48. cap. 2. Albert. Magnus tract. 2. de quant. cap. 2. Soncinas 5. metaphysicæ quaest. 4. Scotus deputant. quaest. 2. Rubius ibidem quaest. 11. & apud eum Tolerus, Canterus, & plures neoterici. Item Scotus in caput de quant. quaest. 8. & communiter eius sectatores. Quæ etiam sententia nobis probatur. Primum, quia est expressa Aristotelis in predicamentis cap. 6. Deinde, quia Augustini de decem categoris, ibi postquam recensuit inter species quantitatis orationem, de ea. perinde ac cæteris sic concludit; *proprie igitur hæc sola, quæ dicta sunt, quanta nominantur, siqua vero præter hæc inueniri potuerint debent pro accidentibus poni.* Terrio, quia Damasceni capit. 49. suæ Dialecticæ circa eius medium; *Proprie quidem septem hæc quanta esse discuntur, numerus sermo, tempus, locus, linea, superficies, corpus, at ex accidenti ea quoque quantitatem habere dicuntur, quæ in ipsis considerantur hoc est actio, motus, color, aliaque id genus.*

73

Quarto, quoniam quantitas continua siue sit permanens, siue successiua, est vera quantitatis species, vt supra probatum: ergo quantitas discreta, siue sit permanens, vt numerus, siue successiua, & oratio, in speciebus quantitatis, iisque veris, & non adum

74